

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.882/2011/10. szám

A Debreceni Ítéltábla a Dr. Gajda Zoltán ügyvéd (cím) által képviselt felperes neve p.-i (cím) lakos felperesnek - a Dr. Fazekas Attila ügyvéd (cím) által képviselt **alperes neve, címe** alperes ellen jogalap nélküli gazdagodás megtérítése iránt indított perében a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság 10.P.20.947/2009/69. számú ítélete ellen a felperes által 73. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 138 400 (Egyszázharmincnyolcezer-négyszáz) forint általános forgalmi adót tartalmazó 650 900 (Hatszázötvenezer-kilencszáz) forint fellebbezési eljárási költséget, és térítsen meg az államnak külön felhívásra 900 000 (Kilencszázezer) forint fellebbezési illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

A felperes 1997-ben vásárolta meg a **XXX-000** forgalmi rendszámú, PPM gyártmányú, GIR 28,07 típusú négytengelyes autódarut, melyet üzemeltetésre átadott **K. J.**-nek.

K. J. és a **gazdasági társaság** között 2000. december 5-én letéti szerződés jött létre, melynek keretében a letevő a tulajdonában, illetve használatában lévő gépeket és eszközöket - közöttük a felperes tulajdonát képező autódarut is - a letéteményes telephelyén, az V. Bányaüzem területén helyezett el. A szerződő felek között vita alakult ki, melynek eredményeként a **gazdasági társaság** „fa” megtagadta az ingóságok kiadását a letevővel szembeni követelése fejében.

2002. január 15-én a **gazdasági társaság** „fa” bérbe adta az ingatlant, melyen a felperes daruja is található volt, a **gazdasági társaság2**-nek, melynek az ügyvezetője **K. L.** volt, majd a bérlő 2002. áprilisában a területet megvásárolta a bérbe adótól.

K. L. 2002. decemberében felhívta a **gazdasági társaság „fa”-t**, hogy 2003. január 15-ig szállítsák el az általa megvásárolt területen található eszközöket.

2003. március 10-én a kft. felszámolóbiztosza levélben közölte **K. J.-el**, hogy 2003. március 15-ét követően az ingóságok őrzését a **gazdasági társaság „fa”** nem biztosítja, majd március 20-án felhívta, hogy a területről 2003. március 31-ig az ingóságokat szállítsa el.

A **K. J.** képviselőjében eljáró felperes felvette a kapcsolatot az ingóságok elszállítása érdekében **K. L.-val**, aki azonban azt közölte, hogy cége a **gazdasági társaság „fa”-val** áll jogviszonyban, az jelentős összeggel tartozik a **gazdasági társaság2-nek**, s mivel a felperessel semmilyen jogviszonyban nincs, a közte és a kft. közötti jogvitába nem kíván beavatkozni.

A **gazdasági társaság** felszámolóbiztosza 2003 tavaszán **K. L.** részére olyan tájékoztatást adott, hogy a bt. által megvásárolt területen lévő ingóságokkal a továbbiakban nem kíván foglalkozni, azokat hulladéknak tekinti és felhatalmazta a **gazdasági társaság2-t**, hogy a vasakat és egyéb dolgokat dobják ki.

Ezt követően a bt. megkezdte a területén lévő ingóságok értékesítését.

2003. július 11-én kelt számla szerint a **gazdasági társaság2** bontott daru-alkatrészeket értékesített 200 000 forint nettó értékben e per alperese részére.

K. J., K. I. és felperes a Baranya Megyei Bíróság előtt pert indított a **gazdasági társaság „fa”**, annak felszámolója, a **gazdasági társaság2** és annak ügyvezetője ellen a tulajdonukban volt gépek, eszközök eltűnése kapcsán őket ért 42 350 000 forint káruk és 78 734 000 forint elmaradt hasznuk megtérítése iránt. Az eltűnt eszközök között feltüntették e per tárgyát képező autódarut is. A perben a Pécsi Ítéltábla Pf.IV.20.100/2008/4. szám alatt hozott jogerős ítéletet, amelyben a **gazdasági társaság2-t** 470 000 forint megfizetésére kötelezte, kimondva, hogy e tartozásért **K. L.** a Gazdasági Társaságokról szóló törvény szabályai szerint mögöttes felelősséggel tartozik, ezt meghaladóan pedig a keresetet elutasította. A határozat indokolásában egyebek mellett a másodfokú bíróság kifejtette, hogy **K. J.** és a **gazdasági társaság** között letéti szerződés jött létre, a letevő díjfizetési kötelezettségének nem tett eleget, ezért a letéteményes a birtokába került vagyontárgyak kiadását jogszerűen tagadta meg. Azt követően, hogy 2003. március 20-án **K. J.-et** az ingóságok elszállítására eredménytelenül szólította fel, azaz a letevő az ingóságok visszavételét megtagadta, a letéteményes a felelős őrző pozíciójába került. Kötelezettsége az lett volna, hogy a birtokába került ingóságok őrzéséről gondoskodik, illetve azokat értékesítse. Ezzel szemben a cég az ingóságok kidobására hatalmazta fel a **gazdasági társaság2-t**. Az ítéltábla megítélése szerint azonban kár ezzel nem keletkezett, mert a letéteményes helyett a betéti társaság volt az, aki az ingóságokat értékesítette, így az annak során befolyt vételárral köteles elszámolni, levonva abból az őrzéssel járó költségeket. A **gazdasági társaság2** tekintetében a jogerős ítélet rögzítette, hogy jóhiszemű, jogalap nélküli birtokos volt, s e pozíciója azt követően sem változott, hogy a **gazdasági társaság „fa”** felhatalmazta őt az ingóságok kidobására.

A felperes időközben magánnyomozót fogadott, aki a per tárgyát képező autódarut **J.-n**, a **S.** gyár telephelyén megtalálta, kiderítette, hogy annak üzemeltetője az alperes.

A peres felek között 2008. február 6-án megállapodás jött létre, melynek keretében az alperes a perbeli darut átadta felperes tulajdonosnak, üzemképes, korának megfelelő állapotban. A felperes kijelentette, hogy a daruval kapcsolatban **F. J.** felé további követelése nincsen, majd ugyanezen a napon az alperes megvásárolta a felperestől a darut 10 000 000 forint vételárért, melyet részletekben megfizetett az eladó részére.

A magánnyomozó az alperes telephelyén több, a felperes tulajdonában volt daru-alkatrészt is fellelt, ezzel kapcsolatban a peres felek között tárgyalások folytak, megállapodás azonban közöttük nem jött létre.

2008 májusában a felperes a tulajdonában volt daru és alkatrészei eltulajdonítása miatt büntető feljelentést tett a P.-i Rendőrkapitányságon ismeretlen tettes ellen. Az eljárás a B. Megyei Főügyészség másodfokú, a nyomozást bűncselekmény hiányában megszüntető határozatával fejeződött be.

A felperes keresetében 20 500 000 forint tőke, ennek kamatai és a perköltség megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Arra hivatkozott, hogy a tulajdonában volt autódarut az alperes jogcím nélkül használta, a használatával elért haszonnal jogalap nélkül gazdagodott, ennek összegét - havonta 500 000 forintot - köteles részére megtéríteni. Igényét elsődlegesen a jogalap nélküli gazdagodás szabályaira, másodlagosan a kártérítés szabályaira hivatkozással terjesztette elő.

Az alperes a kereset elutasítását és a felperes költségben való marasztalását kérte. Azzal védekezett, hogy a darut a **gazdasági társaság2**-től vásárolta 2003 júliusában, ennek igazolása végett becsatolta azt a számlát, amellyel tanúsította, hogy 200 000 forintot fizetett ki bontott daru-alkatrészekért az eladó részére.

Az elsőfokú bíróság ítéletében a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest 1 000 000 forint, általános forgalmi adót is tartalmazó perköltség alperes részére és 900 000 forint kereseti illeték állam javára történő megfizetésére.

A határozata indokolásában részletesen elemezte **K. L.**, illetve az alperes ügyvezetője, **F. J.** nyilatkozatait, melyeket a perben, valamint a Baranya Megyei Bíróság előtt kezdődött eljárásban, illetve a büntetőeljárás során tettek, s azokból azt a következtetést vonta le, hogy **K. L.** ellentmondásos vallomásokot tett, míg **F. J.** szavahihetősége kétséget kizáróan megdőlt, egymásnak és a tényeknek is ellentmondó nyilatkozatai miatt. Értékelte azon tanúk vallomását, akik a perbeli darun javítási-felújítási munkákat végeztek akkor, mikor az még a **gazdasági társaság** telephelyén volt található. Figyelembe vette a Dr. **A. Z.** gépjármű közlekedési és műszaki szakértő 2002 decemberében alkotott szakértői véleményét, melyben a perbeli daruról akként nyilatkozott, hogy rendezetlen jogi helyzete miatt annak értéke a bontó hulladékkereskedő ajánlata, rendezhető jogi helyzet esetén pedig 1 000 000 - 1 500 000 forint közötti érték. E bizonyítékokból arra a következtetésre jutott, hogy bár kismértékű javításokat el kellett végezni ahhoz, hogy az alperes a darut a

gazdasági társaság Bányaüzeméről el tudja szállítani, azonban annak értéke még ilyen állapotban is jóval meghaladta a 2003 júliusában kiállított számlán feltüntetett 200 000 forintos értéket. Ezzel a szerződő felek is tisztában voltak, amit igazol, hogy 2008. február 6-án az alperes 10 000 000 forintért vásárolta meg a felperestől. A Pécsi Ítéltábla másodfokú határozatához fűződő jogerőre utalással hangsúlyozta, hogy nem tehető kétséges, hogy a **gazdasági társaság2** jogosult volt az eszközök értékesítésére, azonban álláspontja szerint az alperessel a Ptk. 200. § (1) bekezdése szerint tiltott, jóerkölcsbe ütköző szerződést kötött a perbeli darura. Mindkét fél tisztában volt ugyanis azzal, hogy a daru jogi sorsa kétséges, azt azonban nem kísérelték meg tisztázni, tudták továbbá, hogy a számlában szereplő érték az alperes által elhozott darualkatrészek és daru együttes értékét meg sem közelíti, annak csak töredékét képezi. Az alperes maga is bizonytalannak érezte tulajdonszerzése jogszerűségét, a felperes pedig bizonyos volt abban, hogy a daru továbbra is az ő tulajdonában áll, ám e bizonytalan jogi helyzetet 2008. február 6-án egyezséggel rendezték, kölcsönösen engedve egymásnak, s ennek keretében vásárolta meg az alperes a darut a felperestől, aki a daruval kapcsolatos további követeléséről lemondott. Erre tekintettel pedig az alperessel szemben semmilyen jogcímen nem érvényesíthet további igényt.

Az ítélettel szemben a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben elsődlegesen kérte annak megváltoztatását, keresete szerinti határozat hozatalát, másodlagosan indítványozta annak hatályon kívül helyezését a bizonyítási eljárás továbbfejlesztése érdekében. Hangsúlyozta, hogy 1997-től 2008. február 6-ig a perbeli daru kizárólagos tulajdonában állt. Ennek ellenére az 2003. évben **F. J.** birtokába került, azzal az alperes végzett munkát, s termelt hasznot. Rámutatott, hogy nem állapítható meg, hogy milyen jogcímen került az alpereshez az autódaru. Kiemelte, hogy a 200 000 forint megfizetéséről szóló számla az alperes tulajdonszerzését nem igazolja, mert az abban feltüntetett 20 tonna darualkatrészről részben **F. J.** nyilatkozta, hogy a felét meglévő daruiba beépítette, másik felét pedig alkatrészként a magánnyomozó lelte fel az alperes telephelyén. A perbeli daru önsúlya 35,8 tonna, azaz a számla nyilvánvalóan nem e gép megvásárlását tanúsítja. Ezt a darut a **gazdasági társaság2** nem értékesítette a **alperes**nek. Azzal, hogy nincs érvényes jogcíme a dolog birtoklására, **F. J.** is tisztában volt, ezért 2008. február 6-án egész napos gondolkodás, ügyvédjével való konzultálás után döntött úgy, hogy a darut visszaadja részére, ő pedig azt értékesítette az alperesnek. Állította, hogy az e napon írásba foglalt nyilatkozatának a **F. J.**-al szembeni igényéről - a daru eltulajdonítása miatti büntető feljelentés - mondott le, s nem tett olyan nyilatkozatot, hogy az alperessel szemben további követelése nincsen. E tekintetben az okiratot az elsőfokú bíróság helytelenül értelmezte. Azzal érvelt, hogy mindezekből következően követelése jogalapja fennáll, s a perben általa becsatolt okiratok alapján annak összecszerűsége is megalapozottan megállapítható, ám amennyiben e körben a másodfokú bíróság a bizonyítás kiegészítését tartja szükségesnek, indokoltnak találta az első fokú ítélet hatályon kívül helyezését.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének indokai alapján történő helybenhagyását indítványozta.

A fellebbezés alaptalan.

Az elsőfokú bíróság a per eldöntéséhez szükséges tényállást feltárta, de az annak részét képező, a Pécsi Ítéltábla Pf.IV.20.100/2008/4. számú ítéletéből levont azon következtetése, hogy a **gazdasági társaság2** ugyan jogosult volt értékesíteni az előbb bérelt, majd megvásárolt területen található ingóságokat, ám ügyvezetője az alperes ügyvezetőjével jóerkölcsbe ütköző, ezért semmis szerződést kötött, téves, a Debreceni Ítéltábla ezt az álláspontot nem osztja.

A Pécsi Ítéltábla határozatában írtak szerint ugyanis a **gazdasági társaság** „fa” és **K. J.** között letéti szerződés jött létre, melynek keretében a letéteményes a díjkövetelése fejében fennálló zálogjoga alapján visszatarthatta a birtokában lévő ingóságokat, majd az azok letevő általi visszavételére vonatkozó felhívásának eredménytelensége miatt felelős őrzői pozícióba került. A képviseletében eljáró felszámoló a **gazdasági társaság2**-nek jogszerűen nem adhatott felhatalmazást az ingóságok kidobására, de arra tekintettel, hogy a terület bérlője a vagyontárgyakat értékesítette, kár nem keletkezett. Megállapította ugyanakkor, hogy a **gazdasági társaság2** jóhiszemű jogcím nélküli birtokosává vált az ingóságoknak.

A kifejtettekből következően a **gazdasági társaság2** nem volt tulajdonosa a vagyontárgyaknak, így a Ptk. 117. § (1) bekezdése alapján tőle a vevő nem szerezhette tulajdonjogot. A Ptk. 117. § (1) bekezdése kimondja, hogy átruházással - ha a törvény kivételt nem tesz - csak a dolog tulajdonosától lehet a tulajdonjogot megszerezni.

Tulajdonjogszerzés a Ptk. 118. § (1) és (2) bekezdésében tekintettel sem történhetett.

A Ptk. 118. § (1) bekezdése úgy szól, hogy kereskedelmi forgalomban eladott dologon a jóhiszemű vevő akkor is tulajdonjogot szerez, ha a kereskedő nem volt tulajdonos. Ilyen esetben azonban a tulajdonjog megszerzésének két konjunktív feltétele van, nevezetesen a kereskedelmi forgalomban történő vétel és a vevő jóhiszeműsége. A kereskedelmi forgalomban történő eladásról csak akkor lehet szó, ha a dolog adásvétele a kereskedő üzletkörébe tartozik, függetlenül attól, hogy a vétel üzletben, piacon vagy az áru természetétől függően más helyen történik. Az adott esetben nem kétséges, hogy kereskedelmi forgalomban történő eladásról nincsen szó.

A Ptk. 118. § (2) bekezdése értelmében kereskedelmi forgalmon kívül is tulajdonjogot szerez az, aki a dolgot jóhiszeműen és ellenszolgáltatás fejében olyan személytől szerzi meg, akire azt a tulajdonos bízta. A perbeli esetben azonban nem vitás, hogy a **gazdasági társaság2**-re a darut nem a dolog tulajdonosa, a felperes bízta, s a vevő jogszerű tulajdonjogszerzését az nem alapozza meg, ha kereskedelmi forgalmon kívül olyan személytől szerezne tulajdonjogot, akire a tulajdonos „rábízottja” bízta rá, azaz e tekintetben „rábízási láncolat” kialakulása elképzelhetetlen.

Amikor tehát az alperes ingóságokat vásárolt a **gazdasági társaság2**-től, azok jogcím nélküli birtokosává vált, de tulajdonjogot nem szerzett.

A Debreceni Ítéltábla nem osztja az elsőfokú bíróság szerződés jóerkölcsbe ütköző voltával kapcsolatos fejtegetését. Semmi nem utal arra, hogy a **gazdasági társaság2**-nek bármi kétsége lett volna afelől, hogy eladhatja-e a bérelt, majd megvett területen található ingóságokat, hiszen őt az eladó képviselője felhatalmazta az azokkal való rendelkezésre. A Pécsi Ítéltábla előzőekben idézett határozatában megállapította, hogy a bt. jóhiszemű volt, s mivel az alperes sem bírt a betéti társaságot meghaladóan további információval a körülményeket illetően, ő sem lehetett rosszhiszemű.

A szerződés tárgyát képező ingóságok, az azok között fellelhető perbeli daru állapotával kapcsolatban a 2002 decemberében készült, Dr. **A. Z.**-féle szakvélemény azt rögzítette, hogy értéke azonos - rendezetlen jogi helyzetére is tekintettel - a bontó hulladék-kereskedő árajánlatával, s ezzel azonosan vélekedett a daru használhatóságáról **T. M.** és **Z. S.** is. Ezekre figyelemmel életszerű a bt. ügyvezetőjének az az eljárása, hogy a számára szükségtelen ócskavasakat, melyek a telephely rendeltetésszerű használatát akadályozták, hulladékként értékesítse. Az eljárás során több tanú - **Sz. Sz., B. B. I., B. J.** - igazolta, hogy a gépen felújítási munkákat végeztek, ám azok idejét az 1990-es évek végére, a 2000. év elejére tették, melyhez viszonyítva a szakértő által 2002 decemberében tett állapotrögzítés, értékmeghatározás a realisabb, annál is inkább, mert a darut a telephelyen nem őrizték, azt a szabadban, az időjárás viszontagságainak kitéve tárolták.

Mindezekből következően amikor az alperes 2003 júliusában szerződést kötött a **gazdasági társaság2**-vel, az a Ptk. 117. § (1) bekezdésbe és a 227. § (2) bekezdésbe ütköző volta miatt ugyan érvénytelen volt, ám nem vitás, hogy e szerződés alapján került az alpereshez a perbeli daru, mert noha a szerződő felek képviselői egyéb szempontból valóban ellentmondásos nyilatkozatokat tettek, abban egyező volt előadásuk, hogy egymással csak egy szerződést kötöttek. Az adásvételi szerződés ingó vagyontárgyakra szóban is megköthető, a 2003 júliusában kiállított számla nem azonos magával a szerződéssel, annak tartalmára nem lehet következtetni a számlából. A valóságban nem tisztázott, hogy ténylegesen miben állapodtak meg, milyen mennyiségű „alkatrészt” vásárolt a vevő, ám ennek az ügy kimenetele szempontjából relevanciája nincsen.

Az alperes jóhiszemű jogcím nélküli birtokosként vette tehát birtokba a darut és ez a pozíciója 2008. február 6-ig, addig az időpontig, míg azt tőle a felperes vissza nem követelte, fennállt, annak ellenére, hogy utóbb az alperes képviselője a szakmabeliektől hallott arról, hogy a daru esetleg a felperesé (62. sz. jegyzőkönyv).

A Ptk. 195. § (2) bekezdése szerint a jóhiszemű birtokos az addig terjedő időre, amíg a birtokot tőle a jegyző, illetőleg a bíróság előtt vissza nem követelik, a hasznokért és a károkért nem felelős. Ebből következően az alperes a perbeli daru működtetésével a daru birtokbavételétől, annak megvásárlásáig terjedő idő alatt elért hasznaival elszámolni nem tartozik.

Az elsőfokú bíróság egyezséggel kapcsolatos okfejtésével az ítéltábla alapvetően egyetért, bár a fentiekben kifejtettek tekintettel ennek a per eldöntése szempontjából már nincs jelentősége. Megjegyzi azonban, hogy a felperesnek **F. J.**-al szemben nem volt igénye, az esetleges büntető feljelentés nem „igény”. Csak úgy értelmezhető az írásba foglalt

kijelentés, hogy a daruval kapcsolatban nincs további igénye a felperesnek, s a nyilatkozat címzettje csak az alperes lehet. Ha a felperes esetleg másként gondolta a mondat értelmét, az az ő „titkos fenntartásának” számít, amely a szerződés (az egyezség) érvényessége szempontjából közömbös (Ptk. 207. § (5) bekezdés). Amennyiben más alkatrészek kiadását is összekötötték volna az írásban rögzített megállapodással, azt nyilván belefoglalták volna az okiratba.

Az alperes képviselője nem vitásan ellentmondásosan nyilatkozott a megállapodás motívumával összefüggésben is, ám az kétségtelennek tűnik a felperes kijelentésére tekintettel, hogy ha nem köt egyezséget vele, az azzal a következménnyel jár, hogy őt a felperes feljelenti, a büntetőeljárás során a darut lefoglalhatják, azzal munkát végezni nem tud, ezzel szemben, ha megegyezik vele, a gép jogilag tiszta helyzetbe kerül, eredetét igazolhatja, lehetősége nyílik a könyvelésben a vagyontárgy aktiválására, majd amortizálására is. Összességében tehát az alperes képviselőjének előadásai nem befolyásolják a tényeket, azokat nem a nyilatkozatok alapozzák meg.

A felperes megjelölte másodlagos jogcímmel - általános kártérítés - kapcsolatban az ítéletábra mindössze azt kívánja megjegyezni, hogy annak feltételei nem állnak fenn, mert a kár kiszámítható lenne, de mivel az alperes jóhiszemű jogcím nélküli birtokos volt, így kártérítési felelősséggel sem tartozik.

A fellebbezés adatainak bizonyult, ezért a felperes köteles az alperes részére fellebbezési eljárási költség megtérítésére a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján. E címen az ítéletábra az alperes képviselőjének munkadíját számolta el, melynek összegét a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) és b) pontja, (5) bekezdése, 4/A. § (1) bekezdése alapján határozta meg.

A felperes illetékfeljegyzési jog kedvezményben részesült, ezért a le nem rótt fellebbezési illetéket az eredménytelen fellebbezés következtében köteles az állam javára megtéríteni a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján.

D e b r e c e n, 2012. április 26.

Dr. Csiki Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Veszprémy Zoltán s.k. előadó bíró, Dr. Kocsis Ottília s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

- kiadó -